

LA ESTISORA

TERCERA PART

La mes retalladora que s' ha conegut hasta la hora present

Versos escrits ab las puntas de la mateixa estisora, per J. F.

Gent de Deu: ya arribat la hora,
que ha sortit una estisora
més talladora que cap;
tot ho retalla á tot drap.

Es una de las mes grossas,
en sa vida hi ha tingut mossas;
y arriba á fe tants treballs,
que hasta retalla retalls.

No se ha escapat may un gat
sense está ben retallat.

En la vida ha estat peruca
perque fins mossega y truca;
Y com que aixó es catalá
se te de parla molt clá.

Yo no se si 'm faré entendre
pero ya 'm sabreu compendre,
vosaltres ya sou astuts
y no sou gaire aurelluts.
Yo 'm pensu tenir bon llavi
pero soch mes ruch que sabi,

pues pera pogué menjá
vinch aquí á baladrejá.
com no vull mal á ningú
me agrada parlá ab comú:
Si ab aixó tots y ballém,
com mes serém mes riurém.
Ya sabeu que home de bé
no ni ha cap de verdadé,
quí no te una falta 'n te dos;
si es rich, potsé no es piadós
ó de la miseria 's enriu
per no se caritatiu,
ó 's creu que al mon ha vingut
pera se un rey absolut,
ó desendeix de una pell
que ningú la te com ell.
Y anquets lus pasa una cosa
que tutom luegu 'ls fa nosa:
pues que no hu prenguin en riure
que sens altres no 's pot viure,
y ha de contá de segú
que un home sol no es ningú,
perque aquell que no fa ré
los altres tot li an de fé,
y si ningú re li fes
podría menjá dinés.
Lo treball es lo que dona
lo sustento a la persona:
¡Ya estariam arreglats
si tots estesim parats!
Ya seriam ben amichs
si acás tots fosim ben richs...
Com ningú treballaria
de teca no ni hauria,
ni roba pera vestir.
Ya fora un cas ben felis
lo veure a tothom nuhet
y tremolán si fes fret.
Que se 't veu alguna cosa...
que ti parin una llosa,
y aquell que 'l agafa es seu
segons va dir San Mateu.
De casas tampoch ni hauria!
¿donchs y al día que plouria
ó nevaria ó fes vent?
sense un piset ben calent,
no ho podriam resisti
y 'ns hauriam de mori.

Esteu ben desprehocupats,
que las grans necessitats
no las podém dispensá,
y aixi se han de respectá.
Ya veyeu, la rahó 'm sobra:
ya que un es rich, laltre pobre
y 'l mon avuy está així,
al que 'l te de mantení
que 'l tractin ab més cordura;
que avuy, tan sols amargura
donan sense posá fé
á 'n aquell que tot ho manté.
Los que no treballan gens
prenen molt bons alimens,
y 'l que te de treballá
ab prou feynas pot menjá.
Aixó es lo mon al revés;
perque aquell que no fa rés
ab poch menjá ja 'n te prou;
mentres que ara 's menja un bou
y l' infeliz que treballa
se te de menjá la palla;
y 'ls diuhen que son contraris,
que son revolusionaris
que son cafres desentesus:
Aixó hu diuhen los burgesus,
y es clá, lo pobre apurat
tan vé, que fa un disbarat.
Las lleys claras ¿quinas son?
que tots em vingut al mon,
tant los richs com los pobrets,
tots varem naixe nuhets:
¿pues perque no ya drets iguals
havent nascut racionals?
Un que sempre ha treballat
ne tingui de aná á soldat.
¡Y aquell que may ha fet re
se 'n escapi tan lleujé!!!
¡Que es trist, rahó ó no rahó
vagi 'l pobre á la presó...!
Pero sabeu y entengueu
que y aurá un castich de Déu.
Déu va dí:.. siguéu jermans
y que may y aigi tirans;
ab tota l' anima y cor
porteuse tots gran amor...
poro si, ja avisarán,
ya podeu aná xiulán:

cuan 'l ase diu no vull beure,
tan seval que hu deixeu jeure,
y aixis no y aurá remey,
fins que Déu farà de rey,
y al dolén castigará
ab la justicia á la má.
Llavorans tots los dolens
mudarán los pensaments,
y veurem que nit y día
tot nos causarà alegría.
pero fills, á mi me part
que aixó vindrá bastant tart;
pero en tal cas que vingués
ningú may perdria rés.
Toquem un altre cantó
per veure qui te rahó.
Jo vey que no es decorós
que un pobre siga orgullós,
com sabeu que molts ni há
que apenas s' els pot parlá;
perque ja que treballadó
que si 's presenta ocasió
de un treball se encarregat,
¡no si torna poch malvat...!
Maltracta tota la gent,
fa torná al amo dolent
si es que el amo aigi estat bó.
Que tal ¿veritat aixó?...
Si homens si, que 'm direu,
si jo filo per tot arreu.
Si de tot aixó que passa
ne se una mica massa.
Aixó casi hu sap tutom
si es dulén un majordóm.
Veurem també algún pelat
que vol aná ben mudat,
que sense fé centinela
li agrada gastá la pela,
y cada día al café
com aquell que ya hu pot fé;
y vingan copas y puros
y ananse jogan los duros,
sense pará de fe mossas,
y cap á conquistá móssas,
y causá la perdisió
de un altre treballadó,
que haventli fet un favor
me 'l deix pelat y mitj mort.

Lo que aixó torbi ben fet
no será sinó un ximplet,
que tindria mol grós lo fetje
ab sentiment d' un eretje.
Sino que sempre tinch pó
que vinguin de tras cantó.
á ventarme un clatallót
algun estrany ó ximplot,
ya us en diria algunas
ab las lletras com á prunas,
pero ya me han ordenat
que tingui el bech ben xullat,
sinó 'm clavarian pera;
y cantant la miserera
m' auria de consolá
sense pogué ximullá.
De les noyas, que 'n dirém
si acás no las retallém?
També tenia pensat
de darlas un cop d' estat.
Ellas molt alegres viuhen
mentres de 'ls altres se riuhen,
sens pensá que molts d' ellas,
tan casadas com donsellas,
que avuy fan cuasi be totas
mes faltas que las pilotas.
Ellas per na ben vestidas
se fórjan deu mil mentidas...
venense... lo que val mes
per la ambició dels calés.
¡No 'n fan pocas de traficás
sols per aná ben bonicas...
y per menjá tots los días
las mes bonas llepolias;
pero en cabat. ¡Ay deu meu,
cuant surt alló que no 's véu!...
Quin llanto, santa Quiteria
cuan la cosa 's posa seria...!
Tot lo que abans era mel
se 'ls torna vinagre y fel;
y resulta tal ponsonya,
que yo, men dono vergonya...
en fí no hu vull esplicá,
aixó no hu vull retallá.
Y parlán de casaments,
ne fan uns de tan dolens,
que per que los tals nos fésin,
que las iglesias tanquesin,

ni 'ls valgués lo nou istil
del matrimoni civil.
Mireuse be 'ls resultats
al poch temps que son casats.
Y si a cás tenen criaturas...
¡San Blay, quinas amarguras!!
tan goig que feyan fadrinas,
y después, semblan tunyinas,
no 's pantinan, tot son polls;
lus surten deu mil penjolls.
Fadrinas anavan macas,
y ara tot ellas son tacas.
Las sabatetas ab flochs
se han tornat garrichs garrochs,
son pit que era ben format
lo veureu tot desbrotxat,
tan monas que eran sas caras,
y ara brutas de mascarar
veureu al pobre marit
que 's veu tot repenedit:
no para de blasfemá
del dia que 's va casá.
de qui li va da entenent,
de formá aquell casament;
y apurat fins dal al coll
no para may lo suróll.
Lo mes dolen y 'l mes plaga
en cuan éll se queda en vaga,
y la quitxalla vol pá
y no 'ls hi poden doná.
Vaiga: ¿No ya matrimonis?
Lo que es avúy; francament,
ho sento dí en molta gent,
que hasta el que está ben casat
li sembla que está enganyat.
Y ara us vull fe una altre gracia:
parlém de la aristocracia.
De aquets que 'n diuhen los richs
que sempre son tan bonichs,
que van tots plens de postisus.
¿Que us penseu que son felisus?
Ca barret, ca noy, ni mena;
ja passan la seva pena
Com que forman casaments

perque 'ls pervinguin mes bens,
en fi, ya sabeu lo que és
casarse per lo interés.
Molts se casan ab tal sórt
sense sabé que es amor.
Ni que tingan tans dinés,
tenen cuestions de alló mes.
No si posan poch de tiesus
cuan es cuestió de interesus.
Tenin tan de dineral
tan sols per valor de un ral,
una senyora mol curra
se deixá pega una surra.
¡Valgam Déu y santa Clara...
quina dona mes avara...!
Y, cregueume, que 'n tenia
de música y sinfonia.
Y per cuestió de *amorios*
los senyors, ja son bons *tios*
Ja mols de élls si no hu sabeu,
no están contens ab lo seu.
També ja 'ls seus embulichs
fen veure que son amichs.
Jo se que alguna vegada
també corra la trompada,
y al véurels tan ben posats
diréu que no trencan plats.
Y ellas tan serias y ufanas...
y no ja pas tantas ranas
com ellas fan en un any
a las voras de un estany;
de modu, que 'l mon está
casi a punt de rebentá,
y un dia farà un estruendo,
tan terrible y tan tremendo,
que no quedará ni un gat
que no quedí esquelebrat.
Sols quedará vensedora
aquesta gran estisora,
pera pugué retallá
an aquell que se escapará.
Perdoneume si això cou
per avuy ja ni ha prou.

FÍ